„ЗАСТАВА“ излази редовно средом петком и недељом на целом табаку а уторником на по табака.

ЦЕНА ЈЕ ОВА
за Аустро-Угарску
на целу годину . . . . . 14 ф. — н.
на по године . . . . . 7 ф. — н.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.
За Србију (у сребру)
на годину 35 дин. на пола године 17½ дин. на четврт године 9 динара.

ЗАСТАВА.

ОГЛАСИ рачунају се по 6 новч. од сваке врсте оваких ситних слова, за жиг се плаћа по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“ у Нови Сад.

НЕНАПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се

РУКОПИСИ не враћају се натраг.

Поједини бројеви стају 10 новч.

БРОЈ 100. У Новом Саду у среду 2. (14.) јула 1886. ГОДИНА XXI.

ПОЗИВ НА ПРЕТПЛАТУ.

Данашњим даном истекла је претплата свима онима, који претплатише „Заставу“ на прве две четврти. Овим отварамо претплату на III. четврт. Наш досадањи рад нека нам буде једина препорука.

У току друге четврти ми смо увели „Кратке вести“ а тако исто рубрику: „Из словенског света“. Гледаћемо да радимо и даље на усавршавању листа, а отправљање „Заставе“ вршиће се најтачније. Услови претплате назначени су на челу листа.

У Новом Саду 1. јула 1886.

Уредништво и администрација „Заставе“

ДРУШТВА ЗА ШИРЕЊЕ СРПСКОГ ЈЕЗИКА.

У нашој домовини оснивају се свугде друштва за ширење мађарског језика. У горњој Угарској међу Словацима и у свим крајевима, гдегод живе Срби, Румуни и Немци, туд свугде постоје таква друштва, а помажу их не само поједине личности, већ и разне општине и жупаније, па чак и сама државна власт. О трошку свију народности одржава се у Тамишвару мађарско позориште, а сви општински, жупанијски и у опште државни чиновници без разлике народности морају бити чланови таквих друштава. И не само то, него се покушавало, да се у по неким жупанијама удари извесни прирез на све порезне главе, а све у корист разних друштава за ширење мађарског језика.

Цел тих друштава каже већ само име, а да би се та цел постигла, за то по друштвеном уставу служе: курзови из мађарског језика и књижевна предавања за одрасле, конверзација на мађарском језику, оснивање мађарске библиотеке, мађарске дилетантске забаве и вечери; оснивање мађарског забавишта, у опште, неговање и потпомагање свију установа, што служе ширењу мађарског језика.

То је цељ свију друштава за ширење мађарског језика и та је цел јасно изражена у друштвеном уставу.

Ми против тога немамо ништа, шта више и сами смо за то, да себи присвоји мађарски језик свако, ко год може то. Али ми велимо, да што је грађанима и држављанима једне народности дозвољено, то неможе грађанима и држављанима друге које народности забрањено бити, та за бога ми сви у нашој лепој отаџбини уживамо једнака права и имамо једнаке дужности, па кад је н. пр. Мађарима слободно да оснивају друштва за ширење мађарског језика, за што неби нами Србима допуштено било, да оснивамо друштва за ширење српског језика?

Ето предамном лежи угарским министарством одобрен устав вршачког „друштва за ширење мађарског језика,“ те сад би требало само да се склопи друштво и да измени речи „мађарски“ са речи „српски“, па да се такав устав поднесе угарском министарству унутарњих послова на одобрење. Ја држим, да угарско министарство не би имало тад куда, него или би морало одобрити такав устав и такво друштво за ширење српског језика, или би пак морало као државноопасна укинути сва друштва за ширење мађарског језика. Могло би се дабогме и нешто треће догодити, т. ј. да министар нити одобри устав друштва за ширење српског језика, нит пак да укине друштво за ширење мађарског језика, али тим би се са свим јасно доказало, да у Угарској не уживају сви грађани једнака права и онда би због такве грдне повреде уставних права могао н. пр. ко од српских посланика интерпелисати министра на сабору, те да читав свет види, како се у нашој земљи поштује устав и уставност.

На послетку, није згорег покушати, а покушај неће стати много. Треба само једну реч променити и три примерка преписати устав „друштво за ширење мађарског језика“, па то поднети угарском министарству унутарњих послова на одобрење. За шест недеља добиће из Будимпеште одговор овакав или онакав.

А друштва за ширење и неговање српског језика одиста су нам нужна и то ширење и неговање не међу туђинцима, већ баш међу нами самима. Јер кад узмемо у обзир, да се на државним средњим школама српски језик или никако или само као од беде предаје, те наши свршени реалци и ђимназисте долазе на универзитет, а не знају честито ни свој матерњи језик, и кад узмемо даље у обзир, да је већина наших трговаца доста слаба у српској кореспонденцији, дочим се наше занатлије у том погледу требају врло јако још дотеривати — онда мора свако признати, да су нам друштва за ширење и неговање српског језика нужна као парче хлеба.

А за таква друштва не морамо се мучити, да правимо башка устав. Ето „друштво за ширење мађарског језика“ имају већ одобрење уставе, па их према својој цели можемо употребити.

Како би било, кад би смо покушали, те да се уверимо, да ли ми имамо права, да ширимо и негујемо свој језик о свом трошку а уставним средствима?

Ја држим, да би г. министар дошао у забуну и да би морао одобрити устав, који је проста копија устава „друштва за ширење мађарског језика“.

Л. Н.

ГРАНИЧАРСКЕ ЗАДРУГЕ.

Још за кратко време па ће граничарске задруге бити раздружене и радна снага нашег народа, која је бар у бившој војеној крајини била усредоточена у појединим задругама биће распачана, — растурена. Колике ће несреће, штете по благостање нашег народа повући за собом разрешење комунија, имали смо прилике нашим читаоцима предочити у своје време, но онај грдни квар, онај потрес који ће наступити у материјалним односима нашег земљорадника, неда се тачно одмерити, јер ће он бити — огроман.

Наш земљорадник у бившој Граници стоји у близини велике опасности, бори ће се са грдним неприликама, па ако у тој борби за опстанак подлегне, постаће од чилог вредног народа гомила бескућника. Не прекужили наш земљорадник ову кризу сретно, шириће се по његовим пољима, по плодним ораницама Шајкашке и Баната туђин. Гроза нас хвата, кад помислимо да и тог може доћи.

Но наше страховање, уверавамо, није без повода, оно је оправдано. Нек нам се не пребацује претераност, ал ми ево отворено тврдимо да је наша влада тако поступала при донашању зак. предлога о разрешењу граничарски задруга, као да ју је руководила намера да скрха, упропасти најжилавији огранак нашег народа, наше земљораднике. И против таког чега не опираху се у сабору ни Мађари, па чак ни Срби. Осим Исаковића који је знао зашто је говорио, није устао у расправи ни један Србин да протестује против разрешења. Свугде се ћутало, а највише је ћутао господин заступник Книћевца.

Када је од законског предлога постао закон, влада је и даље радила као да јој је одиста било до тога, да упропасти онај народ. И сам је закон тако стилизиран, да ће разрешење утицати на интересе бивших граничара свакојако само добро — не. Закон изрично наређује да ће разрешење спровести политичке власти. Прво је надлежан сремски начелник (солгабиров), па поджупан и напослетку министар унутрашњих дела. Дакле ни мање ни више, влада је уступила чисто правну ствар политичким властима, властима, које нити су позване нити оспособљене да решавају правну ствар — као што је разрешење задруга.

То нам тек неће нико порицати да разрешење задруга није правно питање. У питању је правна својина задружних чланова задружни иметак, те је по томе разрешење доиста питање које је чисто правне природе, те не спада у делокруг оних власти које нису оспособљене за решавање правних ствари. А органи политичких власти доиста нису зато оспособљени, с тога је наређење закона у овом правцу погрешно. За разрешење задруга треба дакле правног знања, а дали тога имају солгабирови? Не. Они га немају, јер се од њих то до сад није ни тражило.

Да видимо само како ће радити политичке власти.

Може се поуздано рећи да на жалост много задруга неће бити разрешено мирним пријатељским путем на основу међусобног споразума задружних чланова. У многим случајевима пак позиваће се чланови на своје „право,“ биће распре и препирке, у опште се неће решити мирним споразумним путем те ће требати власт да посредује, и то власт која нема правне квалификације.

У првом случају треба поравнање (kiegyezés) да добије судску потврду (birói megerösités) како би поравнање постало правоваљано. Судска потврда спада иначе, а и по имену се види, судским властима, но у овом случају законодавац је чинио изнимку. Он је већ усредсредио право решавања о разрешењу задруга у руке политичких власти, па им је још дао, што иначе досад није било, и право судске потврде. Дакле код разрешења граничарских задруга може се чинити свашта, па се и огрешити о постављени принцип. Види се и из овога да се према народностима у Угарској нема никаквог обзира, него се чак и органима политичких власти, које немају правног оспособљења, допушта решавање правних ствари и давање судских потврда.

У случајевима пак, где се чланови задруге неће да споразуму, да пријатељски поделе задружни иметак и да потпишу поравнање, биће много горе. Сваки ће члан тражити више за себе, и подупирати то доказима. Судија, а то је солгабиров, треба да пресуди који члан има право; дали докази могу послужити као прави докази; и напослетку колко којем члану припада од иметка. То треба да пресуди солгабиров који није правно оспособљен, који није ни колко правник I. године ситуиран у правном знању и коме су наређења појединих закона шпанска села. Није ли ово смешно.

Чланови задруге неће се увек задовољити са оним делом иметка, који им се определи, захтеваће више, и сад настаје питање: дали је њихово захтевање оправдано или

ЛИСТАК.

ХРВАТСКО ДРАМАТСКО ДРУШТВО У ОСЕКУ.

До неке бар узајмице између Хрвата и Срба дошло се до скора, на жалост, готово само на позоришном пољу.

Семе опште узајмице и слоге досад је већ више пута бачено, али се не могаде примити. Из Осека најзад сијну искра, која је, хвала братској свести, овог пута ухватила, па шат се одавде жар пренесе широм Хрватства и Српства.

Огрешили би се дакле о тај најновији покрет, кад не би у овај мах мало више пажње обратили гостовању хрватског драматског друштва из Загреба овде код нас у Осеку, у источнику братског споразума.

Нећемо се забавити око потанкости сваког приказа, јер нам је у овај мах намера само та, да пошт. читаоцима цењене „Заставе“ у току летимичне рецензије свију представа изнесемо бар приближну слику ове хрватске дружине.

* * *

Дружина је под управом г. Адама Мандровића, равнатеља хрватске драме, дошла амо из Вараждина и отпочело свој низ представа 7. (19.) јуна у горњо градском позоришту. Друштво није било потпуно. Нису му се придружили гђце Фрајденрајхова и Грбићева и гг. Антон, Брани, Стојковић и Анић.

Рад је отпочео представом: „Властник талионицах“ (у срп. преводу „Љубав и понос“ и „Господар Ковница“) од Жорша Онета. Комад је штов. читаоцима већ и из рецензије „Заставине“ познат. Филипа Дерблеја, јунака у комаду приказивао је г. Мандровић. Глумачки глас г. М. допро је већ давно до нас; још онда је сијнуо његов дар по Српству, када је пре много година био врстан члан београдске позорнице. После наших уметника првога реда: Јовановића и Ружића одмах ћете чути Мандровићево име и он доиста заслужује прво место уз њих. У Дерблеју истакао је г. М. две своје глумачке врлине; врло опрезну, штедљиву и одмерену мимику и глумачки реализам т. ј. прегоревање спољашњег ефекта у прилог верној студији улоге. Ватрена дикција њега није заваравала, јер му је навек пред очима био Дерблејев озбиљни карактер. — Клару је играла гђа Ружићка Штроци. Ту улогу је она предузела од болесне гђце Фрајденрајхове, с тога ћемо о гђи говорити на другом месту. Атенају представљала је гђа М. Димитријевићка (Рајковићка). Наша позоришна публика гђу Д. врло добро познаје, та она јој је седам година била љубимица а празину, која за њом остаде, није наша дружина ни данас још са свим попунила. Атенају, ту салонску интригантињу, одиграла је својом познатом глумачком рутином у тој струци. Њену Филету у „Максиму Црнојевићу“ јако је хвалила српска критика. — Лепо су решили свој задатак још и гђа Сајевићка (мати Кларина) гг. Димитријевић (барун де Префун), Сајевић (Мулине отац Атенајин) и Симић (Башлен, одветник). О свима овима ће на другом месту бити говора.

8. (20.) јуна приказана је француска весела игра „**Три ружичаста домина**“. О комаду самом није вредно ни трошити речи; има у њему есприта и хумора али озбиљне тенденције бадава ћеш тражити. Чудимо се доиста загребачкој интендатури, што је овај француски меланж од безобразлука и досетке припустила једној славенској позорници. У Загребу ванда влада код позоришта мишљење, да је у Француској и блато злато. Комад је иначе жив и течан, те је јако расположио приказиваче. Нарочито се одликовале гђе Димитријевићка и Штроци. Гђа Д. је живну Анжелу јако симпатично одиграла а препредена париска враголанка Маргарета неби ваљда ни у „théâtre français“-у живље приказивачице нашла. — Најоригиналнији овог вечера беше г. Милан (муж Маргаретин.) Г. М. се од свију најлакше и најелегантније креће, те је као створен за таке француске лептирове. Доиста је штета што има слаб орган, јер иначе по оригиналности студије он неоспорно заузима иза Мандровића прво место. Г. М. био је дуго немачки глумац а пре дванаест (колко ли?) година дошао је у Загреб, где је осим лепа гласа стекао још и редитељство. Осим са своје уметничке игре познат је он у Загребу и са својих лепих шаљивих игара: „Без бркова“, „Два Леополдовца“ и др. Хумор му је у њима неисцрпан, ситуације врло комичне а и израда врло вешта. Чудимо се, што наш одбор није набавио то комађе за нашу позорницу; та ваљда више пажње заслужује Србин Никола Милан од којекаквих немачких приклапала, што се на нашој позорници рахат башкаре. — Г. Мандровић био је истина врстан Хенри (муж Анжелин) али нас промишљена одмереност његових покрета у овако лаким партијама до некле квари утисак веселог бића. Г. Сајевић, комичар (на новосадској позорници беше љубавник) лепо је одиграо старца Бобијсона, који се пушта тек из пуке радозналости у ноћне екскурзије, разуме се без знања своје старице, коју је гђа Сајевићка врло вешто одиграла. Њој јако добро пристају оваке улоге. Пре десет година била је гђа С. примадона код новосадског позоришта а сад у Загребу игра Anstandsdame и у опште старије госпође. Од епизодиста морам споменути г. Жагара (Хенри, Бобијсонов нећак) Из ове његове улоге провејава комична жица доброга кова. Г. Ж. је даровит глумац, само му се, чини нам се не даје довољно прилике за лепо развијање. Нешто мало смета г Ж. и то, што кроз нос по кадкад говори. — Остали нису кварили.

10. (22.) јуна приказана је: **Федора**, драма у 4 чина од В. Сардуа. Кратак садржај те гласовите драме је овај: Кнез Владимир, заручник кнегиње Федоре Романов буде убијен. Федора посумња грофа Лориса Ипанова мислећи да је он нихилиста и науми пронаћи га и осветити му се. Лорис нагло отпутује из Русије у Француску а она под туђим именом оде за њим. Лорис се у њу заљуби; она то зна а и сама осећа јаче наклоности према њему али завет, да ће му се осветити сапиње јој љубав. Он јој изјави љубав а уједно се изда, да је заиста он убијца Владимиров. У Федори гракне освета и она га позове да дође ноћу у њен стан, у ком је сместила своје људе, да га ухвате. Лорис збиља дође. Прича његова о убиј-

не? И ту би требао да даде мњење редовни кр. суд, суд који се састоји из правно оспособљених људи, а не из солгабирова, који тог оспособљења нема, није ли странка парнична задовољна са решењем г. солгабирова, упућена је на поджупана, па на министра унутрашњих дела. И овај напослетку ипак упућује странке, ако се не задовоље, редовном суду. Па кад се до послетка ипак позива суд да реши спор, зашто онда давати решавање задруга политичким властима?

Да одговоримо. Солгабиров, поджупан, министар, радиће на разрешењу; вућиће дневницу, њима је дакле добро; но граничар он ће губити времена, имаће грдних трошкова и док годинама не сачека решење спора, живиће у завади с браћом, крвавиће се и улеће се у народ крвна вечита мржња. И кад све то прође, кад ове операције стану државу и појединце силних новаца, онда ће ипак суд да реши задруге. Па што онда одмах није суду поверено разрешење? Просто само зато да се народ завади и да се силан новац у лудо утроши. Не вири ли одавде Тисина копита, она копита, коју је наш народ толико пута осетио на својим измученим грудима, па ће је и опет осетити о разрешењу задруга.

И именовање председника комисија за разрешење задруга у појединим окрузима већ је у јеку, и овде смо видели да се на народности нико не обзире. Именовани су људи, који нису синови оне народности, који сачињавају задруге. Именовани су људи, који непознају особине оног народа коме су дошли да разоре задружни живот да спреме економску — „будућност“. То су људи, који непознају постанак ни састав задруга. И ти ће људи „контролисати“ рад солгабирова. Да чудне ли Тисине ироније!

У опште ми држимо да ће разрешење задруга испасти врло хрђаво по наш народ. Оно ће јако пољуљати његово материјално стање, а то је баш канда и хтео — Тиса.

Но надајмо се да наш народ неће ни под овим притиском подлећи, но да ће умети, хтети и знати да се погоди и споразуме, јер пође ли путем размирице, остаће на првом кораку бескућник.

И. И—ћ.

Политички преглед.

Из Београда јављају ово: „Међу финанцијским предлозима, које ће г. Мијатовић поднети, налази се и предлог о зајму од 15 милиона динара на основу заложница управе фондова; 6.4 милиона набавиће се продужењем монопола соли. Овим средствима, вели се, повратиће се равнотежа у буџету, без да се буџет војни дирне.

Батумско питање покренуло је велики лондонски лист „Тајмс“ да да израза своме мишљењу о поступку Русије. „Тајмс“ вели, да ће Енглеска прво сачекати ноту Русије, па тек онда обележити своје становиште. Осим Енглеске — вели „Т.“ — заинтересована је у овој ствари и Турска. Но она је слаба. За овај свој поступак Русија је имала политичног узрока. Енглеска сматра ово за изазивање, те ће она своју политику управити у овом правцу.

Пољаци и Руси. „Варшавски Дневник“ донео је чланак о измирењу Пољака са Русима. У чланку се вели да Пољаци много траже, но пошто њима већа опасност прети, то нека они први попусте. „В. Д.“ наставља: „Надаље Пољаци веле, да ће навала Немштине бити опет силна, пак да треба, да и сами Руси траже помирење с Пољаци. Немштина не може по нашем мњењу ништа учинити Русији. Против Француске су Немци дигли више од милијон војника, за Русију треба знатно веће силе. Ту треба више милијуна, који још неће свладати Русију. Русији дакле не могу ништа Немци; о том смо већ давно на чисто, јер се наше ово уверење оснива на бројеви и војничким одношајима. Једино Пољацима прети опасност од Немства, они су једини изврнути првом и најјачем удару Немства, које никако неће моћи доспети до средине Русије. Пољаци су дакле изврнути Немштини и то најјаче, па им зато треба помоћи тражити у Русији, као и представници словенскога света. Пољаци су највише дужни, да се уз помоћ Русије приближе словенству, а не ово Пољацима, који су се од њега оделили. Словенство ће с Русијом на челу, (а и ова сама) увек бити дорасли Немцима, а да ли ће то бити Пољаци сами, о томе не треба много мудровати. За рата са Наполеоном имало је још колико толико смисла, да Русија тражи помоћ од Пољака, и да им у ту циљ даје уступке, но данас је посве друкчије, данас ваља да Пољаци виде, да они требају Русију и Словенство, иначе ће у борби, која се приближује и коју проричу, за цело подлећи Немцима и то својом погрешком.“

У бугарској ствари послала је порта поново кнезу Александру ноту пожурницу. Порта у пожурници тражи од кнеза, да бугарске чланове одбора за ревизију румелијског штатута, што пре именује. Од Турске именовани изасланици доћи ће одмах у Софију, чим се бугарски чланови комисије именују.

Из словенског света.

(**Љ—шт.**) **Пољаци** се у последње време јако иселињавају у Америку. Број пољака у Америци износи на 700.000 душа, а сваким даном све их је више.

Северо-американске здружене државе примиле су пријатељски Пољаке, и дале су им све оне слободштине и права, која имају и други народи.

Но наша браћа Пољаци у Америци брину се свом снагом да и у просвети напредују, како неби заостали иза остале браће своје. Они су основали по свима својим већим колонијама друштва, којима је главна циљ, да потпомажу сиромашне Пољаке, и да подижу школе и заводе. Све те силне дружине раде неуморно а средиште им је у Чикагу.

Пољаци у Америци имају и својих листова, којима је задатак, да одушевљавају народ за језик и народност, како се не би изгубили у мору туђинштине. Листова оваких имаде осам а међу њима да набројимо неколико: „Gazeta polska,“ „Tygodnik powieści“, и т. д.

Из свега овог видимо, да се наша браћа Пољаци у новој отаџбини труде, да напредују у просвети. Па с тога пожелимо браћи нашој прекоморској, да сретни буду, и да храбро иду напред.

*

Јан Матејко велики пољски сликар насликао је нову велику слику, у којој нам је преставио важан догађај из живота Јованке Орлеанке и то онај тренутак, кад је јунак-девојка с пуно поноса водила француског краља на крунисање у Рем. Слику ту хвале сви, како са историјске вредности, тако и са лепе израде, али јој ипак неки замерају, да јој недостаје симетрије. Но ипак слика може да занесе гледаоца, и да му дуго остане у души.

*

„Zhromadźene spisy“ Andrije Zeilera. Српско-лужичка школска младеж желећи да подиже у народу одушевљење ка српској књизи и просвети, почела је издавати скупљене песме најславнијег свога песника Андрије Цајлера Али како је српско-лужички народ мален, и како се мало претплатника скупило, то се младеж српска обратила на цео словенски свет, да би је потпомогли у том подузећу. Цајлер није само био песник, него је био и композитор, и од њега има лепих композиција српских песама. Прва је свеска угледала већ света, у којој су све по-избор Цајлерових несама. А осим тога има и додатак, у коме су 12 компонованих песама. Цена првој свесци је 2 фор. и 75 новч. Ми се обраћамо на наш народ, а нарочито на оне, који знају лужичко-српски, да узму ову књигу и да тиме помогну српској младежи. Нарочито наше певачке дружине могле би се користити, јер у додатку су све по избор композиције.

*

Лужички Срби. Лужички Срби се боре достојно против Германштине. Тај малени народ усред мора германскога одржао се до данашњега дана, и пупим одушевљењем војује, да очува своју народност, име и језик. За доказ овоме служе нам и они силни часописи, које имају Лужички Срби. А ово су ти часописи: „Часопис Матице Српске“ по двапут на годину у великим књигама. 2. „Лужица“ лист за забаву и поуку, излази једанпут месечно у Буђишину. 3. „Лужички Србин,“ лист за народ и ђаке, излази сваког месеца у Буђишину. 4. „Српске Новине“ политичан лист, излази сваке недеље у Буђишину. 5. „Српски Господар“ излази сваке друге недеље у Буђишину. 6. „Католички Посол“ излази сваке друге недеље у Буђишину, а издаје га друштво Св Ћирила и Метода за прост народ. 7. „Мисионски посол“ црквени лист, излази једанпут месечно. Ови су листови сви у горњо-лужичком наречју. А у долњо-лужичком наречју изилази: „Брамборски Часник“, лист за политику и поуку.

*

Професор Фрања Миклошић тај неуморни словенски радник, ради и сада на својој струци. Издао је опет грдно дело, које му још увеличава досадању славу, и за које ће му Словени бити захвални. И после своје седамдесетогодишњице ради он исто онако неуморно и са младићском снагом, као што је радио и пређе. Дело ово изашло је под насловом: „Етимологијски речник словенских језика“. Цена му је око 10 ф.

Ми Срби а и сви Словени можемо само да се обрадујемо том раду Миклошићевом, и да му кликнемо: „Живио још много година неуморни старче на радост и дику целог Словенства!“

*

Браћа Пољаци издали су наново песме Адама Мицкијевића тог великана песника словенског. Песме су издане да их може и сиромашнији народ набавити, јер им је цена врло малена. Све скупљене песме у четир књиге, вреде 1 фор. 60 новч Срби, који уче и знају пољски, нека не пропусте ову прилику, да за мален новац дођу до скупљених песама великана Мицкијевића.

ДОПИСИ.

Бања 17. јуна. Знајући да уред. „Заставе“ радо прима све оно што је племенито, красно и што се напретка тиче; тога ради умољавам вас, да ово неколико редака уврстити изволите.

Случајно се затечем у вароши Баји, и позван будем да на испиту у срп. школи учествујем као слушалац, које радо учиним, пошто сам и сам народни учитељ. Испит се 24. јунија п. р. к у присуству најотменијих тамошњих грађана а под председавањем високородног господина дра Павла Ивановића — одржао. Ја сам на многим испитима био, где сам леп успех виђао, ал овде смело рећи могу: да је овај заиста сјајан, а том се све може хвала изрећи тамошњем г. учитељу Јовану Ђ. Ћосићу; јер је показао особиту вештину и разумевање метода. Не могу а да не речем, да је из српског језика, земљопису, природописа, математике и наочигледне наставе, особити успех са децом показао.

Бајска се општина заиста може радовати, што таква одлична учитеља има.

Ж. П.

Из Банлошког среза на Петров-дан 1886. (Поплава. — Летина. — Разно.) Вода, која је до пре десетину дана претила, да нас све потопи, отпочела је свуда да — опада. Но штета, коју је нанела толиким општинама у Тамишградској, а и у нашој Торонталској жупанији, неће се скоро моћи надокнадити. Иначе већ доста опале српске општине, Дињаш, Срп. Сент-Мартон, Иванда нарочито грозно пострадаше.

Поред тога, што су усеви са којих је већином требао плод да се сад бере, подављени, леже данас небројене куће разорене, кукају толике породице од несреће и глади. Да ли би та вода у опште, подавила толика села, осиротела толике стотине иначе већ пропалих јадника незнамо, но морамо рећи, да смо овом несрећом стекли ново необориво уверење, да нам „друштво за регулисање Тамиша и Бегеја.“ није ништа користило, шта више, да нам је оно поред тога, што нам је умножило плаћање, јер износ тог дерног „регулина“ што наши кажу, — износи данас куд и камо више но и сами држав. пореза, управо и донело те мане више свакогодишње — поплаве. Јер ето, зато, да се спасе „Јозефштат“ (Тамишградско предграђе) које је било већ у води. Темишв. поджупан Ормош, пушта тамо надошлу тамишку и бегејску воду и дави толика поља и села, која ко зна, да не би можда била као и многа друга, где је још већма пустила опасност, остала спашена. Но се правда сада тиме, што је то морао учинити, незнам што вода мора да има свога тока о чему се толико и тако награђених инжињера нису могли пре ове несреће збринути. Наш срез, заједно са модошким благодарећи заузимљивости нашег поджупана г. Талиана остао је овом приликом спашен. јер су органи власти свуда, са највећим трудом радиле дан-ноћ те су препречили разлив воде, која се је са леве обале Тамиша била разлила и на више места, а нарочито Мацедонији, Гаду а и једном делу Чаковачког атара, прилично штете усевима нанела. Да ли ће „друштво за регулисање“ бар сад, после оволиких несрећа „смиловати се“ и за наш крваво слечени новац, обезбедити нас за унапредак, идемо да видимо. — Велика нада, која је полагана у овогод. летину, изјаловила се.

Репица, која се као никад, ове године много посејала, и која је истина, много и обећавала, услед силне духовске кише сасвим пропаде, тако, да је и оно мало што је остало, да се је могло оврћи, без цене, јер једва се може за њу добити 5—6 фор. од метер-центе. Жито је добро понело, но услед кише одоцнело и биће хрђава жетва, како у погледу квалитета, тако и квантитета. Људи, који су већ почели кошење, веле, да од ланца једва излази 12—15 крста (по 20 снопова) а једна проба вр-

---

ству Владимирову чини перипетију у драми. Лорис је имао младу жену; Владимир ју је завео и он га је једном затекао код ње и убио га. Федори сад тек свану, да је Владимир непоштењак а Лорис да је невин. Љубав се ослободи — да њу упропасти. У њој се рађа најжешћа душевна борба. До сад му је радила о глави, па шта ће бити ако га сад плодови тог њеног рада упропасте? Лорис и Федора живе од селе заједно, Федора у неспокојној љубави а Лорис у непрестаном очекивању амнестије, за коју ради код цара неки његов пријатељ. Напокон му јавља пријатељ да је помилован, али уједно и то, да је нека женскиња издала брата његовог као нихилисту, те да је овај зато пропао а мати да му је умрла од туге за сином. Пријатељ му наговешћује да та женска све то из Париза јавља и да он знаде, која је то, али док се не увери, неће никоју рећи. Уједно му јавља, да скоро долази, те ће му онда и ону женскињу показати. Лорис је поништен очајном тугом за матером и братом, те се закриње, да ће ону женску потварачицу убити. Федора пада у очајање. Све је то она још пре учинила, док није знала узрок убијству. Мучи јој душу несрећа Лориса, кога сад већ неизмерно љуби, а мучи ју тим више, што је свему она крива, а уједно ју мори и страх за живот. Међутим приспе пријатељ Лорисов из Петрограда. Лорис дозна да је Федора она женскиња, спопадне га помаман бес и он ју стаде давити, она му се некако извије из шака и испија отров. Лорис се пренe, виде да му је ето покошено и последње уздање те очајно јадикујући пада покрај Федоре.

Овај материјал врло је сјајно израђен. Сцена има дивних и за глумце и за гледаоце.

Гђа Штроци је развила у Федори сву своју уметничку снагу. Осветљивост па онда нежност, љубав и очајање — све је то најприродније означила. Нарочито јој је вештачка била она нема игра, кад јој Лорис о убијству прича. Чујемо, да је гђа Ш. ишла ради Федоре у Беч, да види Волтерку; то јој је сигурно и помогло, да је с оноликог истинитог осећаја исцрпила ту сјајну партију. Само првом чину, где Владимир умире није довољно пажње и љубави поклонила Ретка осетљивост и жар уз још већи глумачки дар њезин, диже њу у први ред југославенских уметница. Само кад би још више хтела пазити на наш изговор те се манути немачког аксана. Г. Фајин је својим Лорисом показао да има дара јаког, ал осим тога истакла се и једна велика мана његова, које ће се он тешко одучити (не зато што не би могао, него само зато, што он сам ту ману за врлину сматра.) Он има леп орган а декорација му је у крви, па нека му песник само мало жирју и ватренију декорацију пружи, г. Фајин ће одмах гледати да употреби сав капитал свога органа и сав свој декламаторски жар. У више улога, чак готово у свакој, уверили смо се о том ал у Лорису још понајвише се та мана истиче. Лорис је врло опрезан бегунац, он на свашта пази и свачег се чува и тек љубав му изнуди признање да је он убица Владимиров. Г. Фијан до трећег чина на све ово добро пази али кад дође његова главна сцена: прича о самом убијству, онда он у глувој поноћи, на тајном састанку код једне жене, најјачим треском свог громовитог гласа избаци ону кулминацију исповести, где каже како је пукнуо на Владимира и како је своју жену пограбио. Очајање може да збрише опрезност, али зар се очајање састоји у прекомерном викању? Лорис, који добро знаде, да и зидови имају уши а уз то још и сам каже, како га свугде прате неки људи, неће се толико заборавити, да се у најмирније доба ноћи у туђој кући тако развиче, да би и суседство, а некоји слуге у кући, могли са свим лепо чути ту опасну исповест. Око овог сам се с тога толико забавио, што то г. Фијан конзеквентно греши против тога. Има позоришне публике којој се то допада, али је меродавнија она публика која верност студије претпоставља театралним ефектима. У четвртом чину био је изврстан. — Остали су лепо помагали.

11. (23.) давана је Скрибова весела игра у 5 чинова: „**Чаша воде.**“ Нашој публици је та игра позната, она се одавно и често даје код нас. Болинброка играо је г. Фијан. Ко је ову сретну улогу видео у Ружићевим рукама неће га Фијан са свим задовољити. До 26. године био је Болинброк гизделин, а од то доба постао је сретан дипломата. Читав његов живот је шала, игра а срећа га никад не напушта. Тај посве лаки карактер г. Фијана није доследно извео; можда тому смета и то, што има навику да често забаци главу, те — зија. Јест, зија. Тај обичај донео је из Беча, камо је два-три пут одлазио, да у Burgtheater-у студира. Болинброк и ако је лорд није од оних блазираних, отмених, који свој узвишени положај зевањем исказују. Ми истичемо мане г. Фијана због тога, што увиђамо, да би се његов дар дивно могао развити, да није у њега оног сувишног самопоуздања. Природа му је све дала, запао је у прилике најсјајније — штета би било, кад би он сад већ помислио, да је све постигао, те кад би своје мане већ сад простајао исправљати. — Гђа Сајевићка (војвоткиња Марлбургу) заостала је иза фијановог Болинброка. Гђа Штроци била је врсна краљица Ана. Абигајлу играла је млада глумица гђца Стефановићева. Њу је хрватска критика толико хвалила, да смо доиста много више очекивали. Гђца је била три године на бечкој театралној школи, а три године већ глумује на загребачкој бини. Успех према толикој спреми баш ни мало не задовољава, и најједноставнији дар би се уз овакве прилике сигурно боље развио. Мимика јој истрчава пред речима, а на немачки толико заноси, да морамо помислити да она тим аксаном хоће само да подсећа публику, на своје бечко ђаковање, јер за три године морала би научити хрватски. Чудимо се, како се загребачка публика може да задовољи са оваковом приказивачицом наивне струке, која за толико време школе и праксе, није могла, да се отресе почетништва. — Младог заставника Мешема играо је г. Димитријевић. Нашој публици је г. Д. довољно познат. У Загребу још није могао да дође до својих правих улога можда зато, што је у друштво ступио кад се сезона већ започела и главније улоге за сезону већ раздане биле. Из Мешема је створио све, што се могло. — Остали су били лепа штафажа.

шаја, доказала је, тек каква је грозна разлика, спрам пр. год., јер 1 вршај од 8 крста, дао је 2, док лањски 4 и5. мет. цен. Раж је доста боље, но мало је као и вазда, посејана. Зобијечам изостали су сасвим. Кукурузи су, за сад, у опште повољни; виногради местимично приличну бербу обећавају, а местимично и добру. Воћа јесењег у опште нема, јер је цвет озебао; вишања и трешања није бог-зна колко било, такође. Сено услед киша, такође је пропало. Време је пак, сада повољно. Јуче и прекјуче било је мало кише, која је добро дошла. — У нашим општинама истављени су бирачки спискови, који су ове године баш измајсторисани. У нашем а и модошком срезу, јер ми заједнички бирамо посланика за зичидорфски срез, правио је спискове сам син нашег посланика Даниела, са једним чиновн. вармеђе. У највећим нашим општинама Срп. Неузини, Гају, изостављено је до 200 бирача. У другим пак, изостављени су сви они, који су до сада за противна кандидата гласали. Тако чујем, да је у Канаку изостављено 6 Срба, који су плаћали своју порезу, а 16 бугара који не само да нису, већ од којих немају неки ни бирачка права уметути у списак. За брат-Панту Марковог, ваздањег ватреног поборника народњака, веле, да је Даниел, казао, неће га, јер је он на његовој кући истакао, а за тим и носио Дамаскинов и друге опозиционе барјаке Но Панта ће остати ипак који је и био и гласаће као што ће и радити да продре опозициони кандидат, јер је, једва дочекао да дође списак, и одма се је рекламовао, доказав порез. букваром да је шта више преко 50 фор. више платио. У једно је рекламовао незаконито уписате Бугаре, а ради, да се и незаконито уписати Срби, за времена рекламују. Исто тако и честите присталице наше странке, брат Лаза Бокшан у Гају, Гена Миливојчев у Неузини упућују там. наш свет, да се користи својим правом. Међутим солгабиров нашег среза већ се спрема, да се избор његовог оца и ове године на сваки начин обави. Већ као што говори, ради да добије своје људе за часнике при идућим општ. изборима. Но сумњам да ће успети. Главно је да опозиција истакне што угледнијег свог члана за противкандидата. Стари србождер, вел. жупан Хертеленди, забранио је подручном чиновнику, општ. часницима држање опозиц. листова, а наименован је ту пре кратког времена г. Богомила пл. од Јагодића велепоседника, за почасног жупанијског књиговођу, што је овај са прикладном захвалношћу и примио. Овде нам ваља додати само то, да је г. Јагодић закупник скоро целе Српске Боке и ништа више. — Да, Толвадија кука непрестано тражећи попа. Пре две недеље изашла је чак нарочита депутација владици у Темишвар, и молила га да јој пошље свештеника јер без њега не могу даље пред там. Румуна остати, јер иначе, на жалост, биће приморани прећи у „Нову веру". Владика не само да им није хтео бар обећати, да ће им се одазвати молба, већ их је чак отерао пек иду.... Но о владики као и другим стварима други пут. **Бегејац.**

Вести из места и са стране.

Певачко друштво српске новосадске читаонице држаће у петак 4. (16.) јула т. г. у читаоничкој башти „весело вече" којом ће приликом певати певачко друштво неколко песама а свираће познати јагодински вештаци, на које се поштована публика позива. У случају непогодног времена, одржаће се забава у читаоничким просторијама На ову забаву позивају се учтиво сви читаонички и певачки чланови са својим породицама.

Борба између два села. Догодило се у марамарошкој жупанији, да су се становници два села у потпуном смислу речи побили. Они су имали спор због пашњака. Једног дана прешла је марва из селе Дарваша на пашњак села Угље. Угљани пак отерају марву у своје село. Дарвашани се разљуте, те наоружани вилама и штаповима пођу у Угљу по своју марву. Сељаци из Угље надали су се Дарвашанима, па кад су се ови приближили, почну звонити на ларму и дочекају их са кишом од камења. По сокацима се наставила туча све док се Дарвашани нису повукли. Четворица су тешко рањени. — Власт је отпочела истрагу против победилаца у Угљи.

Верско убиство. Краковски пољски листови јављају да се у Долхинову у Русији догодило ритуално убиство. Чива трговац уварао је хришћанско дете у свој дућан и после тога на два дана нашли су дете на пољани мртво. На телу је било више од сто рана, па је сва крв вештачки испуштена. — Разјарена светина напала је на Чивуте, јер је знала да само они могу овако недело извршити. Многи су Чивути претучени и куће им разорене. Светина неће дотле да се смири, док Чивуте-убице не осуде на вешала. Истрага против Чивута тече још једнако.

Колера. Како у последње време стижу гласови о колери не само у Италији, него и у два-три места наше монархије: на Реци, на Сушаку и у Тр-сту, то ваља да будемо на опрезу. Није доста ослонити се само на то, што власти имају да чине, (оне и онако не чине ништа) него и сваки поједини грађанин ваља са своје стране да учини све што је у стању, да помаже отклањати ову несретну болест са нашег огњишта. Не треба се плашити од колере, али нетреба ни скрштеним рукама седити па чекати да дође, но ваља сваки још за рана да проучи све, чиме се даје овој болести на пут стати те да уреди своју кућу тако, да у њој највећа чистоћа влада, уз то да поучи и себе и своје млађе, како се ваља владати у јелу, пићу и иначе, и какве здравствене мере ваља предузети, да себе и своје сачувамо од ове кобне заразе. Ово ваља у толико пре да се чини, што све оне мере, што нас чувају од колере, чувају нас и од других заразних болести, које хоће нарочито лети да се појаве. Једна од популарних књижица за народ, која поучава како се ваља чувати од колере, изишла је у наклади књижаре Луке Јоцића и др. у Новом Саду, и ми овим упућујемо на оглас те књиге у данашњем броју нашега листа.

Изгорело свеучилиште Бриселско свеучилиште изгорело је прошлог четвртка тако рећи сасвим. Унутрашњост зграде изгорела је скоро сасвим. Ватра се појавила у хемичком лабораторијуму, па је прешла у библиотеку која је сва изгорела. Осим тога изгорела је сала и поједини разреди. Штета засеца у милионе. Питање је сад, дали ће и моћи свеучилиште постојати, јер зграда није била осигурана, а слабе финансије Белгије, тешко ће моћи издатак на зидање свеучилишта поднети. Тамо где је пре неколико дана стајала лепа зграда бриселског свеучилишта, виде се још опаљени црни зидови.

Нихилисте у Одеси. Брзојави, који стижу из Русије, јављају, да се нихилисте поново крећу. Сада су се појавили у Одеси. Хтели су да поробе пошту на жељезничком влаку и да новце из ње употребе на своје циљи. Но полиција их је похватала пре но што се влак кренуо. Они су баш вадили шине, како би влак испао из шина и они своју намеру што лакше извели. Један део нихилиста спасао се у шуми. Остали су под јаком пратњом доведени и затворени у Одеси, где ће им се и судити.

Прво женско свеучилиште. У Лондону је прошле недеље отворено прво женско свеучилиште. Сазидао га је и оставио фонд за издржавање Халеви енглески хемичар. Зграда је дивна, а налази се између Лондона и Виндзорни и носи име „Royal Holleway College". Зграда је велика, а може у њу стати до 500 студенткиња. Сваки ђак има спаваћу собу и собу за читање и рад, и на сваку шесту девојку иде једна соба за конверзацију. Зграда има преко 1000 соба дивно намештених. Сама башта има 95 ланаца дужине. Све је осветљено с електричном светлошћу. Зграда стаје 10 милиона фор.

Кратке вести. У Јагодини у Србији основало се „удружење за рад са пољопривредним машинама". — У Меленцима је основана занатлијска задруга. — Чувеног нихилисту Дегајева уватили су у Аустрији. — У будимским виноградима се појавила филоксера. — Ламартенов споменик је откривен у Паси уз велику свечаност. — Неки шумар ранио је дете у шуми. При судском испиту рекао је да је од детета мислио да је лисица. — У Краковском затвору убила су два роба трећег. — Градачко свеучилиште славиће у новембру 300-годишњицу свог постанка. — У сатмарској се жупанији појавила филоксера. — Варош Берлин дугује 150 милијона марака. — Манастир језуита у Брзозову (Галиција) упалили су околни становници. — У Будиму је било великог пожара. — У галичком селу Медики изгорело је 90 сељачки кућа. — У Берлину је убила 12-тогодишња девојчица, женско дете од 4½ године. — У Загребачки манастир калуђерица ударио је гром. — Између Кувеса и Ренау у Швајцарској сударио се влак. — Надвојвода Албрехт издао је позив на скупљање прилога за подизање споменика Радецком. — Последње издање целокупних дела чувеног руског романсијера Лава Толстоја довело је 50.000 рубаља чистог прихода.

Народна просвета.

„Матица Српска"

Састанак књижевног одбора 25. јуна (7. јула) 1886.

Секретар јавља, да је изашла 146. свеска „Летописа" (друга за ову годину), да је предана у штампу и 147. свеска и да се од ње слаже четврти табак.

Секретар јавља, да је изашла 6. свеска од „Књига за народ из задужбине Петра Коњевића", да је у њој штампан „Живот Венијамина Франклина, или докле може дотерати ваљан и вредан човек", написао Андрија М. Матић, и да износи четири и по табака.

По пређашњој одлуци одборској одређује се писцу награда од 12 ф. а. вр. по штампаном табаку.

Непознати писац подноси за награду дело: „Роман украђеног детета", с натписом: „Од онога који сад овим проба на том пољу да л' може да ради".

Издаје се на оцену члановима: Милану Андрићу и Паји Марковићу.

Неименовани писац подноси за награду рукопис: Љубав је побиједила..." Приповјетка из српског живота." На делу се налази натпис: „Si desint vires — tamen est laudanda voluntas".

Издаје се на оцену Милану Савићу.

Непознати писац под знаком Н. Н, шаље за награду дело под насловом: „Кринка". Трагедија у 5 чинова.

Издаје се на оцену члановима: Дру Милану Јовановићу-Батуту и Јовану Грчићу.

Непознати писац под знаком В. Б. шаље за награду дело: „Свадба на селу". Истинити догађај из горњо-крајишког живота.

Издаје се на оцену подпредседнику Светозару Савковићу.

Секретар предлаже за „Летопис" чланак Мите Петровића под насловом: „Фрушкогорски извори и помени о њима у старијој књижевности".

Прима се и писцу се одређује у име награде 40 фор.

Игњат Димић шаље за награду свој поправљени чланак: „Критички поглед на српско народно бојење у Лици и Славонији".

Издаје се на преглед А. М. Матићу, као пређашњем оцењивачу истога списа.

М. Нешковић шаље за „Књиге за народ" своје дело под насловом: „Родитељи и народна школа".

Издаје се одбору за издавање „Књига за народ" из задужбине Петра Коњевића.

М. Симеон Кончар шаље за награду свој поправљени чланак: „Јован Хајнир Пестaлоци".

Издаје се на преглед члану Аркадији Варађанину, који је тај спис пре тога оценио.

А. Варађанин јавља, да је прочитао спис Мите Нешковића под насловом „Змај-Јован Јовановић као педагог". (Један Листак из историје васпитања у Срба.) Оцењивач налази, да је писцу тај први покушај на том послу добро пошао за руком, препоручује да се чланак прими и да се штампа у „Летопису".

На основу те оцене прима се споменути чланак за „Летопис" и писцу се одређује у име награде 70 фор.

Секретар предлаже за „Летопис" критику Мите Нешковића на дело под насловом: „О механизму у школској настави". Предавање дра В Бакића, професора. Држане 6. априла 1886. год. у учитељском збору у Београду.

Прима се и писцу се одређује у име награде 25 фор.

Никола Љ. Мештеровић у Мостару, шаље за награду свој чланак под насловом: „Манастирска слава о Благовјестима у херцеговачком манастиру Житомишљићу" год. 1886. и кратак опис истог манастира.

Издаје се на оцену члану Сави Петровићу.

Паја Т. Тодоровић ђаковчић, наводећи, да је наумио да штампа у ширем обиму књигу, која ће енциклопедично обухватити целокупну пољску привреду, моли, да му „Матица" за тај посао одреди награду, или да му бар откупи 500 ком. од те књиге, којој је одредио цену 1 ф. 50 нов.

Молба се није могла уважити, пошто „Матица" нема довољно средстава, да се може упуштати у награђивање и издавање таквих овећих дела.

Подпредседник Светозар Савковић јавља, да је прочитао приповетку од непознатога писца, под насловом: „Сабљу ил' девојку" и препоручује да се награди.

На основу те оцене одређује се непознатоме писцу награда од 10 фор.

За тим се отворило писмо, које је скривало име писчево, и на ком се налазио исти натпис, као и на делу, и видиле се, да је ту приповетчицу написао под псеуденином Сретен Данчић.

Узима се на знање извештај потпредседников, да су чланови књижевног одбора присутни били на свечаном парастосу, који је српска православна црквена општина приредила 20. (8) јуна о. г. у саборној цркви, дру Јовану Суботићу.

На молбу Милутина Ратковића враћени су рукописи под насловом: „Вјечити календар" и „Хронологија црквена", заједно са преписом оцене члана Јована Бороте.

На молбу П. Ј. Кнежевића враћају се истоме дела његова под насловом: „Ратар у пољу и на дому" и „Пољопривредни катихизис за српске основне и повторне школе".

Осим тога решаване су молбе неких питомаца и прегледане су сведоџбе питомачке.

Трговина.

= **Нови Сад** 1. (13.) јула. На житној пијаци се нашој није посао променуо ништа. Довоза је у недељу било нешто више, цене се нису никојему зрну променуле. Пшеница је остала на спуштеној цени и сада кад на пијаци у Будимпешти дневно са 5 до 10 нов. у цени напредује. Покрај малога довоза и сасвим незнатног промета данас је плаћана пшеница прве каквоће стара роба 7 ф. 20—40 н., средња 7 ф., лакша роба 6 ф. 80 н., нова пшеница 6 фор. 80 н. Наполица 6 ф. 50—60 н. Јечам нов 3 ф 60 н., стари 4 ф. Зоб 5 ф. Кукуруз 4 ф. 20—50 н. Све од 100 кгр.

Посао са производи врло овлашно иде. Маст свињска се не тражи, робе је на месту доста. Цена 46 ф. Сланина се нешто више тражи. Сушена 47—48 ф., пажена 49—50 ф. од 100 кгр.

Свињи угојени данас и прошлих дана однешено је жељезницом из наших обора знатно много тешке робе, које баш у Штајнбруху оскудева. На нашој пијаци је продаја ограничена на лакој роби меснатој. Плаћа се за тешке 36—37 н., средње 37 до 38 н., лакше 38—40 н. од 1 кгр. Мршави свињи врло су скупи. Пологодишњаци 10—12 ф., годишњаци 18—24 ф., двогодци 30—36 ф., маторији 36—48 ф. од пара.

На месарској пијаци је мало теоца и јагњаца. Цене су у неколико више. Теоци 10—18 ф. од ком., јагњаци 6—12 ф. од пара.

Највише занима се са прометом на пијаци са поврћем сваковрсним. Ту је пуно купаца са стране а опет наши вртари односе робу и жељезницом и лађом већином за Србију. Цене су свему доста високе. Пасуљ зелен у махуна 7—8 ф., кромпир 2 до 3 ф. од 100 кгр. Купус 6—10 ф. од 100 главица. Паприке зелене 50—60 н., краставци 4–6 ф. од 100 ком.

Вино се није ових дана тражило, цене су по старом.

*

У **Будимпешти** 30. јуна (12. јула) Пшеница је слабије нуђена, воља за куповање ограничена; тенденција се чврсто држала. Промет 12.000 мтц. Остала су зрна покрај малога промета по досадањим ценама.

Продано је потиске пшенице теште 80. кгр. по 8 ф. 30 н., 80., 79. и 78.5. по 8 ф. 35 н., 79. 8 ф. 40 н., 1600 мтц. 79. и 1500 мтц. 77.6. по 8 ф. 32½ н., 88. 8 ф. 35 н., 77. 8 ф. 10 н. Пештанске 78. 8 ф. 20 н., 77.7. 8 ф. 25 н., 77.5. 8 ф. 20 н. Бачке 1500 мтц. 76.2. 8 ф. 20 н., 75. 7 ф. 85 н. Потиске 79.4. 8 ф. 25 н. Све на три месеца.

Зоб 6 ф. 15 н., 6 ф. 35 н. и 6 ф. 45 н. За готов новац.

Термини су са погодбом и са прометом веома споро се закључивали. Пшеница је нешто чвршћа, зоб и репица без промене, погађана пшеница за јесен 7 ф. 64 н., 7 ф. 63 н. и 7 ф. 65 н.; пшеница за пролеће 8 ф 06 н, 8 ф. 09 и 8 ф. 8 н. Кукуруз за јули-август 5 ф. 09 н. Кукуруз зе мај-јуни 1887 5 ф. 34—35 н. Зоб за јесен 5 ф. 96—98 н. Репица кол 9 ф. 75 н.

Производи. Маст свинска 49 ф. 50 н., 49 ф., за јули-август 48—47 ф. 50 н. За сада иде све на ниже. Сланана сирова 42 ф 50 н, сушена 48 до 49 ф., сеоска 42—43 од 100 ф.

Шљиве, цене су попустиле. Босанске за октобер-новембер 80—85 ком. у ½ кгр. 19—19 ф 20 нов., српске 100 ком. 14 ф. 28 н. Узанц роба 12 ф 06 н. до 11 ф. 82 н. Готова роба, српске 100 ком. 13 ф. 84 н.

Најновије вести.

— Јављају са Цетиња: Црногорска влада хоће да подигне на Тари утврђења, како не би Турци могли онако прећи границу као прошлог пута. Уговор с папом о самосталној католичкој цркви у Црној Гори усвојен је до сад само у начелу.

— Јављају из Софије: У бугарској скупштини усвојен је у начелу предлог о подизању зајма од 30 милиона. Зајам ће се употребити на грађење жељезнице.

— Јављају из Цариграда: Турска ради на томе, да приволе Европу, нека заједнички или бар свака велесила за себе протестују против онога, што је Русија с Батумом учинила. Но до сад чак ни Енглеска није пристала.

БРЗОЈАВИ „ЗАСТАВИ".

(Стигли 1. јула у вече.)

Београд. (Извештај са Нишке скупштине од нарочитог извештача.) Међу опозицијом већ се претреса питање о иступању из скупштине. Сваки рад немогућ. Влада је ухапсила два опозициона посланика поп Владислава и поп Сретена, а под стражом отпратила петорицу опозиционих посланика у начелства, бајаги што су фалзификовали мандате. На тај начин су могли учествовати из тих 7 срезова само они незаконити посланици на скупштини, којима је власт дала мандат. (Мандате изборних одбора прогласила је дакле власт као фалзификације?! Ур. „Заст.") Тако је створила влада већину од 12 гласова. С том већином изабран је привремени председник Магазиновић и верификациони одбор у који уђоше све сами напредњаци. (Сад се већ може рећи: Збогом скупштино. Ур. „Заст.")

Београд. (Од нарочитог извештача.) Верификациони одбор, предложиће, да се избор 20 опозицијоних посланика уништи Краљеви преговори с Каљевићем о новом министарству, треба да задрже опозицијоне посланике од иступања из скупштине.

Париз. Известно је постало, да ће се још неки принчеви изгонити.

Беч. Нађена је лешина грофа Палавичина.

Лондон. „Тајмс" има чланак, да је Русија себи више шкодила но хаснила што је прекршила берлински уговор, јер се сад не може више на њега позивати.

(Кад би се Русија на овом задржала, онда би дабогме то била „ситничарска политика," која би јој штетила. Но ми се надамо, да ово није све, као што смо то изнели у јучерањем чланку. Ур. „Заст.")

Ситнице.

Непријатељ вина. Колико су чланови енглеских друштава умерености често фанатички, посведочиће ово: Неки Уиљам Гранд у Лондону, председник неког друштва уништио је недавно у присуству више чланова читав свој подрум с вином, у коме је било 2500 стакала, у вредности на 12.000 динара. Разлажући за што је то учинио рече, да је после дугог размишљања дошао на мисао да је воља божија, да уништи све своје вино. Вино је излио у кућни канал.

Завештање. Из Њу-Јорка јављају: Богати трговац мешовите робе Бекер, који у свима главним улицама има своје филијале, обвезао је своје помоћнике, да се не смеју женити. Бекер умро је пред Духове, а кад је отворен тестамент, написан год. 1882. нашла се у њему одредба, којом оставља своме деловођи, да награди верно његов рад, руку своје удове, а уједно вели, да она два лица, која за време његове смрти буду руковали благајном, узму његове две ћери. Удови навршила се већ 61 година, а обе ћери на гласу су са своје ругобе, те су наследници већ јавили, да се не примају наследства.

Нови доктор Танер. Пишу из Болоње. Познати талијански афрички путник Јован Сукчи, који овај час борави у свом родном месту Фортију, тврди, да ја у Африци пронашао ликер, испечен из разних биљака, којим се човечје тело може изнутра мумифицирати, те учинити да му не треба ј ла и пића. Да докаже своју тврдњу, Сукчи, попивши више чашица свога ликера стави се под надзор одбора, састојећега из лечника и угледних грађана, те није од онога времена пуних 10 дана узео никакве хране. Лечници веле, да му је било ударало читаво време сасвим нормално, а срце и мишице да су деловале јаче но обично. Да докаже, како је посве крепак, оклади се, да ће 47 километара пута између Форлиа и Фортинпопола превалити за 47 часова. По том престаде постити, те се упути у Болоњу, где се стави на располагање тамошњему лечничкому факултету. Сукчи приопћио је недавно своје одкриће врховном здравственом већу у Риму, те изјавио, да је готов покушати, што се од њега буде тражило. Држећи га за болесна умом, придржали су га неколико дана у соби за мотрење. Сукчи, који је врло озбиљан муж и заслужан истраживања Африке, има изјаву, подписану од 17 сведока, да је свој десет-дневни пост у Форлију обавио у подпуном реду. О том новом др. Танеру јавља се надаље бечким листовима из Рима 15. о. м.: Афрички путник др. Сукчи, пошто је постио 14 дана, омрсио се је јучер први пут, узев лака јела. попио је чашу млека и појео неколико земичака. Осећа се сасвим здрав и јак, но телесна тежина опала му је за десет кила. Одмах после јела поцрвенило му је лице, а и на телу појавиле се црвене пеге, којих је нестало истом после неколико сати. Ових дана отићиће у Болоњу, да онде под лечничком контролом изнова пости, а овај пут, хоће, како сам уверава, да издржи пуна два месеца.

Дуги век. у Петрограду је умрла ових дана старица у 115-тој години. Покојница је била дворска дама за време цара Павла I На погребу је била покојничина млађа сестра од 113 година, која је ишла пешке за спроводом.

Човек без руку. Живи данас на свету и такав човек, који нема ни једне руке. Такав је он и рођен и као чудо познат је данас у великом свету. Али сад се још веће чудо с њиме десило. Оженио се не давно и то врло лепом и потпуно развијеном девојком. Особењак зове се Џон Хуберт. Невеста његова има 21 годину. Ма да нема ни једне руке, ипак је он особито вешто и окретно извршио пред олтаром све потребне церемоније. Стојећи на једној нози, узео је другом ногом прстен из руке свештеникове и особито вешто машио се руке невестине и грациозно јој натакао прстен на прст. Свој пак прстен ставио је на четврти прст на левој нози.

Несрећна година. Онима, који су сујеверни и који се боје петка, неће бити пријатно, ако дознаду, да је ова година потпуно година петкова. Она је почела са петком и имаће 53 петка. Четири месеца у овој години имају по 5 петака; мене месеца бивају пет пута у петак, а најдужи и најкраћи дани биће у петак.

Како Кина цивилизује. Кинески лист „Шенпао" пише: „Дивљаци на отоку Формоси напокон су се покорили свемогућему цару. Губернатор Лин-Хинг Кан, чим је зачуо за ту вест, послао је одмах 9000 бритава на Формосу, да се разделе м ђу поглавице, који ће се побринути, да им поданици буду обријани попут Кинеза. Нема двојбе — свршује „Шенпао — да ће се дивљаци на Формоси на тај начин доскора цивилизирати", — Словачке „Нар. Нов." додају, да истим начином, којим Кинези цивилизацију шире, шире и Мађари међу немађарским народностима у Угарској. Место бритве брију главе немађарске деце речима и неризумљивим фразама свога козмополитичкога језика.

Уредништву нашега листа стигло је на приказ:

Гудало. Часопис за унапређење глазбе бр. 7 год. I. уређује Милан Петровић. Уз овај број издало је друштво „Гусле" ново дело г. Р. Толингера: „Русанђанке — шест песама за мешовит збор. Гудало излази једанпут месечно у Кикинди. Цена је без прилога на годину 2 фор на по год. 1 фор., а са прилогом 8 фор. 80 новч. За Србију 23 дин. на целу годину.

Штатут обртничке задруге Новосадских хотељера, гостионичара и крчмара Нови Сад. Штампарија М. Димитријевића 1886.

Старинар српског археолошког друштва у Београду. Бр. 2 стр. 72. Уређује М. Валтровић.

КЊИЖЕВНЕ ВЕСТИ

У наклади потписане књижаре изишла је књига:

КАКО СЕ ВАЉА ЧУВАТИ И ЛЕЧИТИ
од
КОЛЕРЕ.

За народ написао

Др. ИЛИЈА ОГЊАНОВИЋ

варошки сремски лекар у Новом Саду.

(Прочитано у седници „Задруге лекара и апотекара доње Бачке.")

Садржај. I. Две-три речи у напред. II. Од чега долази колера. III Како се ваља чувати од колере? IV. Како се убија гад (дезинфикује) V. Како се од колере лечи.

Не дао Бог, да нас ова несретна болест походи, али како се појавише поједини случајеви и на земљишту, које припада нашој царевини, то држимо, да би наше власти и кућевне старешине ваљало да се унапред већ спреме за сваки случај, и да куће своје удесе онако, како то наука лекарска препоручује и живот свој у свачему удесе, како би опасност сваку од себе и својих милих и драгих отклонили. Гореспоменута књижица има намеру, да о томе поучи наш народ и кућевне старешине, те с тога је препоручујемо нашој пошт. публици. Цена је 20 новч. од комада. Препродавцима дајемо % рабата.

Књижара Луке Јоцића и др. у Новом Саду.

„БРШЉАН"

ЛИСТ ЗА ЗАБАВУ, ПОУКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

Власник, издавалац и уредник

ЂОРЂЕ РАЈКОВИЋ.

Изишао је 18. бр. „Бршљана" са овим садржајем: Дели-Бакић, роман Јакова Игњатовића. (Наставак.) — Синђелија митрополита херцеговачког Јосифа од год. 1525. — Слике из босанског живота. Посмрчад Јоксима Новића Оточанина. II. Мешан-ага Жунић. (Крај.) — Прилози за историју српског покрета 1848—49. год. Саопштава их Јов. Димитријевић, парох шимуновачки. X. — Писмо Павла Соларића Дотитију Обрадовићу. — Писмо из Елисијума. X. — Српске народне приповијетке. Из збирке Владимира Красића. — Писмо Стевана П. Книћанина. — Песма. — Књижевни оглас: Дела Вука Стеф. Караџића. — Листак: Утарци из путописа Вида Вулетића-Вукасовића.

„Бршљан" излази 1. и 15. дана сваког месеца на целом табаку велике четвртине, и могу се добити сви бројеви од почетка ове године до данас. Цена је листу: на целу годину 2 ф., на пола године 1 ф., на три месеца 50 новч.

Може се још добити и потпуни полугодишњи течај 1885 ценом 1 фор. а. вр.

Изишао је:

ЛЕТОПИС
МАТИЦЕ СРПСКЕ.

Уређује **А. Хаџић.**

Књига 146. (Свеска друга за г. 1886.)

У овој су књизи ови саставци: I. Последњи Бранковићи у историји и народном певању. 1456 до 1502. Од Стојана Новаковића. — II. Грађа за медицинску терминологију. Сабрао др. М. Јовановић-Батут. — III Физика у Срба. Написао проф. Стева Милованов. (Наставак.) — IV. Владислав краљ угарски. Историјска трагедија у 5 чинова. Написао Никола В. Ђорић. (Наставак.) — V. Српске народне приповетке из Горње Крајине. Скупио их Владимир Красић; 3. Заклетва и невјера. — VI. Последњи дани. Песма Драг. Ј. Илијћа. — VII. Књижевност: August Šenoa. Sabrane pripoviesti. Оцена Милана Савића. — VIII. Матица Српска: Изводи из записника књижевног одбора и оделења 1885 године.

У раду матичином штампане су ове оцене: 1. Оцена Аркадија Варађанина на спис Симеона М. Кончара, под насловом: „Јован Хајнрих Песталоци." — 2. Оцена Јована Грчића на позоришне игре Васе Димитријевића под насловом: „Бачки натарош," и „Светолик и Зорајида." — 3. Оцена Јована Грчића на спев Јована Поповића-Липовца под насловом: „Издајица." — 4. Оцена Ђ. Рајковића на „Српске народне приповетке," што их је по Горњој Крајини скупио Владимир Красић. — 5. Оцена Ђ. Рајковића на „Српске народне приповетке," које је скупио по Славонији Јован Петровић. — 6. Оцена Ђ. Рајковића на „Српске народне песме" и „Српске народне приповетке," што их је скупио по Банату Љубомир Лотић. — 7. Оцена Паје Марковића и Милана Андрића на роман „Патница," од непознатог писца.

Цена је књизи 70 новч. а. вр. а може се добити у свију познатих књижара — комисионара матичиних књига.

Сваки члан, који је одговорио својим чланским дужностима, што се тиче плаћања чланарине, добија „Летопис" бесплатно.

Члановима у месту доставља се „Летопис" у кућу, а чланови са стране добијају „Летописе," који им припадају, поштом.

Изишао је 27. број

СТРАЖИЛОВА

са овим садржајем:

М... Песма од Д. Ј. И. — Народно славље. Бачки спомен из Фрушке Горе. — Из морских елегија Из низа III. број 3. од Јосипа Берсе. — Побратим невера Новела В. М. Миљковића — Јефти Аврамовићу. Писмо Љ. П. Н. — Изгубљена земља. Излет у српску Шумадију. (С француског) — Књижевност. Наше књижевне прилике и неприлике. Од Милана Савића. (Наставак.) — Листићи: Гласник. Позориште у уметност. — Књижевне новости.

„Стражилово" излази сваког четвртка на читавом табаку. Цена му је 5 фор. а. вр. на целу годину, 2 фор. 50 новч. на по године, 1 фор. 25 новч. на четврт године. За Србију и Црну Гору 14 динара или 6 фор. на годину. — Рукописи се шаљу уредништву а претплата администрацији „Стражилова" у Нови Сад.

I. ц. кр. овлашћено дунавско паробродско друштво.

РЕД ПЛОВИДБЕ

ПОШТАНСКИХ И ОСОБНИХ ПАРОБРОДА

од 16. марта 1886. до даље наредбе.

ИЗ НОВОГ САДА У ТИТЕЛ: понедељником и петком у 6 сати у вече.

ИЗ НОВОГ САДА У СЛАНКАМЕН-ТИТЕЛ И ДАЉЕ ТИСОМ: средом и суботом у $5^1/_2$ сати после подне.

ИЗ НОВОГ САДА У ЗЕМУН-БЕОГРАД: сваки дан у $5^1/_2$ сати после подне.

ИЗ НОВОГ САДА У ОРШАВУ-ГАЛАЦ: средом, петком и недељом у $5^1/_2$ сати после подне.

ИЗ НОВОГ САДА У ЦАРИГРАД ПРЕКО РУШЧУК-ВАРНЕ: недељом у $5^1/_2$ сати после подне.

ИЗ НОВОГ САДА У БУДИМПЕШТУ: сваки дан у $10^3/_4$ сати пре подне.

Нови Сад, 15. марта 1886. **Агенција.**

Ред пловидбе

помесног пароброда „Нимфе."

Из Каменице у Нови Сад:

Пре подне: 5, 6, 8, и $^3/_4$10 сахата.
После подне: 2, 4, 6 и $^1/_2$8 сахата.

Из Новог Сада у Каменицу:

Пре подне: $^1/_2$6, 7, 9, и 11 сахата.
После подне: 3, 5, $^1/_2$7 и 8 сахата.
Недељом и свецем по потреби.

МАТОНИЈЕВ
ГИСХИБЛЕР
најчистији алкалијски
КИСЕЉАК

НАЈБОЉЕ ПИЋЕ ЗА ТРАПЕЗОМ И ЗА ОПОРАВУ,

добро за кашаљ, вратне болести за стомак и катаре.

Mattoni & Wille Budapest

königl. serbische Hoflieferanten.

ОГЛАСИ.

СТЕЧАЈ.

Српска православна црквена новосадска општина расписује стечај на два уграђена места за реалце или техничаре из закладе Луке Миланковића и Марије Петровићке, свако са 500 фор., и једно место из закладе Стефана Николића са штипендијом од 126 фор. за ученике и ученице средњих и виших завод .

Ко жели једно од ових места тражити, нека поднесе своју молбеницу подкрепљену нужним сведоџбама овој општини до 3. (15.) августа о. г. у којима ће исказати, да су Срби православне вере, да су ваљани ученици, да су сиромашног стања, а за реалце и техничаре и да су здравог телесног састава У закладу Луке Миланковића и Марије Петровића имају првенство новосађани, а у закладу Стевана Николића имају првенство рођаци.

Из седнице црквеног одбора срп. правосл. црквене општине у Новм Саду држане 25. јуна (7. јула) 1886.

Арк. Варађанин с. р. перовођа. — **Др. Л. Станојевић** с. р. потпредседник. 2—3

СТЕЧАЈ.

На упражњено место учитеља у Бочару (Torontál megye), овим се отвара стечај.

Плата је учитељу у готовом новцу 380 ф. а. вр. 20 ф. у име перовођства и $^3/_4$ ланца ораће земље. Осим тога има слободан стан с две собе, кујном, шпајзом, шталом и пространим вртом а добија и годишњи огрев у слами и једну ф р. од укопа, где позван буда.

Учитељу ће дужност бити свакога богослужења у цркви појати и школску децу појању обучавати.

Првенство ће имати они учитељи, који су положили испит из мађ. језика.

Молбенице снабдевене са нужним сведочбама, треба упутити на потписано представништво, и то до Преображења; јер ће се помепутог дана избор обавити.

У Бочару 24. јуна 1886.

Гавра Поповић привремен. перовођа. — **Арсен Маркушев** председник. 2—2

ЈЕДАН ДУЋАН са станом на главној пијаци у кући број 43. С. Лакића удове, издаје се од 1. новембра по рим. под закуп.

Ближа извешћа у писарници у истој кући. 3—3

СТЕЧАЈ.

Овим се расписује стечај на упражњено учитељско место мушког разреда вероисповедне школе у Ђали. Плата је учитељска 400 фор. а. вр. 20 фор. за повторну школу, 30 фор. за перовођство, два ланца добре ораће земље, на које учитељ порез плаћа, 50 новч. од погреба где позван буде, сламе колико треба за огрев, и слободан стан са баштом.

Учитељу у дужност спадаће у цркви појати и децу у истом обучавати.

Они који желе ово место попунити, треба да су свршили Сомборску приправничку школу и да су вешти у мађарском језику и предавању.

Молбенице имају се до 15-ог августа т. г. местном школском одбору поднети.

У Ђали 22-га јуна 1886.

3—3 **Местни школ. одбор.**

Дражбена објава.

Српска православна општина сиришка (близу Сегедина) даје на знање, да је намерна торањ на цркви правити, цркву с поља очистити и окречити и школу изрепарирати, те ће исти посао у сиришком школском здању 6 (18.) јула о. г. у 2 сахата после подне путем јавне дражбе на мањак, на подухвату издати.

По предрачуну процењен је дрварски, зидарски и лимарски посао на 1669 фор. 81 новч.

Дражбеници су дужни 10% од процењене своте у име пишманине у готовом новцу положити.

Дражбена условља, предрачун и план могу се у свако доба у парохијском уреду видети.

У Сиригу, 25. јуна (7. јула) 1886.

3 3 **Срп. правосл. црквена општина.**

КОСТА ЦВЕТКОВИЋ

ПАПУЧАР У ОСЕКУ У СЛАВОНИЈИ

препоручује своје велико стовариште сваковрсних папуча: од финога рипса и обичне коже без штикала туце по 5 фор. 25 н., од црног сомота везене и са штиклама туце по 7 фор. 50 новч., лајпцигерске везене и кожне туце по 8 фор., обичне дечије од рипса без штикала туце по 3 фор. 50 н. итд. итд. Робу шаљем само pet Nachnahme и сваку наручбину отправљам брзо, тачно и солидно. 3—3

МЕШОВИТОГ ЕСПАПА ТРГОВИНА

СТЕВАНА ИЛИЋА

ИЗ СТ. ФУТОГА 3—3

потребује једног од млађи спомоћника, мануфактуристе имају првенство.

МАНУФАКТУРНА ТРГОВИНА

В. ЂОРЂЕВИЋА

У ШИДУ

потребује два млађа помоћника који говоре немачки и мађарски. Ступити могу одмах. 3—3

НА ПРОДАЈУ

налази се добра и чиста **вина салаксије три године** старо, по **угодну** цену за купца, и то:

60 акова шилера,
60 акова бела вина,
24 акова црна вина;

видити и погодити се може у Новом Саду код **Ангелине удове Михајловић** лебни сокак кућ. бр 1461

2—3 **где је г. Др. Строне становао.**

ШПЕЦЕРАЈСКА, МЕШОВИТА
И ПАМУЧНА ТРГОВИНА

НИКОЛЕ ПАНИЋА

У ВУКОВАРУ

потребује два помоћника, вични уз српски, немачки и мађарски говор, као и памучној струци имају првенство. 3—3

МАНУФАКТУРНА ТРГОВИНА

Н. БАРКОВИЋА

У ИРИГУ

потребује млађег помоћника. 3—3

ПРАВОГ ВИНСКОГ СИРЋЕТА

сасвим чистог по 6 нов. литра.

Шиљер вина	10—12	нов.
Црног вина	15—25	„
Шљивовице	25—40—60	„
Комовице	16	„

1—6 може се добити код

ПАЈЕ АРСЕНИЋА У ИЛОКУ.

Бурад рачунам по набављеној цени и примам иста у добром стању франко натраг.

TRADE MARK. AYALA & CHATEAU ÉPAY

CHAMPAGNE

AYALA & Co.

Главно стовариште за Пешту и околину код гг Браће Радановића у Пешти Calvinplatz. 57—100

Власник и издавалац Милица Томић рођ. Милетић. Одговорни уредник Јаша Томић. Српска штампарија дра Светозара Милетића.